

Nr 226.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juni 1918 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om beviljande av anslag till fångvården och statens arbetsanstalter m. m.; jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 14 januari 1918 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under punkterna 21—23 samt 33 av andra huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avvaktan på särskild proposition i ämnet *dels* i de å ordinarie stat uppförda anslagen till fångars vård och underhåll måtte beräknas följande förhöjningar, nämligen i det bestämda anslaget till fångars vård och underhåll en höjning från dess nuvarande belopp 981,600 kronor med 18,400 kronor till 1,000,000 kronor och i förslagsanslaget till samma ändamål en höjning från dess nuvarande belopp 1,600,000 kronor med 200,000 kronor till 1,800,000 kronor, *dels ock* beräkna ordinarie förslagsanslaget till ålderstillägg för fångvården och andra huvudtitelns allmänna anslag till ålderstillägg till deras nuvarande belopp 86,000 resp. 80,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 26 april 1918 dagtecknad, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition, nr 388, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementensärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* medgiva, att den för fångvårdsstaten gällande ordinarie staten må från och med år 1919 undergå följande ändringar, nämligen *ej mindre*, i vad den avser tjänstemän av högre grad, så till vida, att ur nämnda stat utgå de för tvångsarbetsanstalten å Svartsjö

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 6 saml. 110 häft. (Nr 226—227.) 1

och tvångsarbetsanstalten i Landskrona upptagna särskilda avlöningsstater,

att tvångsarbetsanstalten i Karlskrona och tvångsarbetsanstalten i Norrköping tillsvidare i staten upptagas under beteckningarna centralfängelset i Karlskrona och centralfängelset i Norrköping,

att straffängelset i Mariestad i staten upptages under beteckningen centralfängelset i Mariestad,

att de i avlöningsstaterna för centralfängelserna å Långholmen, i Malmö, å Härlanda och i Härnösand samt straffängelset i Uppsala uppförda skolläroarna upptagas under beteckningen lärare samt den i avlöningsstaten för centralfängelset i Växjö uppförda skolläroarinnan upptages under beteckningen lärarinna,

att avlöningen till en var av assistenterna vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och i Mariestad höjes till 1,900 kronor lön och 1,100 kronor tjänstgöringspenningar eller tillhopa 3,000 kronor jämte två ålderstillägg till lönen, vardera å 400 kronor, efter fem och tio års tjänstgöring,

att för en var av förste pastor och andre pastor vid centralfängelset å Långholmen, pastorer vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand, i Karlskrona och i Norrköping upptages ett andra ålderstillägg å 500 kronor å den del av arvodet, som motsvarar lön, att utgå efter tio års fortsatt innehavande av pastorstjänst i samma lönegrad, samt

att de en var av lärarna vid centralfängelserna å Långholmen, i Malmö, å Härlanda och i Härnösand samt straffängelset i Uppsala tillkommande två ålderstillägg upptagas ett vart till ett från 200 kronor till 400 kronor förhöjt belopp,

än även, i vad nu ifrågavarande stat avser tjänstemän av lägre grad (bevakningspersonal), så till vida, att densamma minskas med 4 överkonstaplar med förordnanden som uppsyningsmän, 8 överkonstaplar, 43 vaktkonstaplar, 3 första vaktfruar och 13 vaktfruar, till följd varav staten i sagda del komme att erhålla följande ändrade lydelse:

	K r o n o r			Summa	
	Lön eller motsva- rande	Tjänst- görings- penningar eller mot- svarande	Arvode för särskilt förord- nande		
1 överkonstapel (med förordnan- de såsom uppsyningsman) ...	1,000	550	200	1,750	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
9 överkonstaplar (med förord- nandens såsom uppsyningsmän)	9,000	4,950	1,800	15,750	
1 överkonstapel	1,000	550	—	1,550	
52 överkonstaplar	52,000	28,600	—	80,600	
1 vaktkonstapel	800	500	—	1,300	} Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor.
367 vaktkonstaplar	293,600	183,500	—	477,100	
1 första vaktfru	700	350	—	1,050	
3 första vaktfruar	2,100	1,050	—	3,150	
1 vaktfru	600	300	—	900	} Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor.
35 vaktfruar	21,000	10,500	—	31,500	
1 kokerska	400	200	—	600	
12 kokerskor	4,800	2,400	—	7,200	
Summa	—	—	—	622,450	

dels föreskriva, att för tillträde till det ytterligare ålderstillägg, som, enligt vad ovan nämnts, må tillkomma förut omförmälda pastorer, skola gälla enahanda villkor, som äro stadgade för tillträde till redan medgivet ålderstillägg;

dels vidtaga följande ändringar med avseende å här nedan nämnda i riksstaten under andra huvudtiteln upptagna ordinarie anslag, nämligen

sänka bestämda anslaget till fångars vård och underhåll från dess nuvarande belopp 981,600 kronor med 115,850 kronor till 865,750 kronor,

höja förslagsanslaget till fångars vård och underhåll från dess nuvarande belopp 1,600,000 kronor med 1,000,000 kronor till 2,600,000 kronor,

sänka förslagsanslaget till ålderstillägg till en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda ämbets- och tjänstemän från

dess nuvarande belopp 86,000 kronor med 11,000 kronor till 75,000 kronor samt

höja allmänna förslagsanslaget till ålderstillägg från dess nuvarande belopp 80,000 kronor med 15,000 kronor till 95,000 kronor;

dels godkänna av departementschefen framlagda förslag till ordinarie avlöningsstater för statens arbetsanstalt å Svartsjö och statens arbetsanstalt i Landskrona, att tillämpas från och med år 1919, ävensom de av departementschefen föreslagna villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av de med ordinarie befattning i nämnda stater upptagna avlöningsförmånerna;

dels förklara, att en var, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder sådan ordinarie befattning, skall vara pliktig att underkasta sig förenämnda villkor och bestämmelser;

dels medgiva,

ej mindre att såsom tillägg till de för åtnjutande av de enligt den från och med år 1911 gällande staten för fångvårdsstaten med ordinarie befattning vid samma stat förenade avlöningsförmåner stadgade villkor och bestämmelser må förordnas, att innehavare av dylik befattning må i fråga om ålderstillägg räkna sig till godo tid, varunder han innehaft motsvarande eller jämförlig befattning vid någon av statens arbetsanstalter,

än även att såsom tillägg till de för åtnjutande av avlöningsförmåner enligt den för statens uppfostringsanstalt å Bona från och med år 1918 gällande avlöningsstaten må förordnas, att innehavare av befattning vid sistnämnda anstalt må i fråga om ålderstillägg räkna sig till godo tid, varunder han innehaft motsvarande eller jämförlig befattning vid någon av statens arbetsanstalter;

dels från och med år 1919 i riksstaten under andra huvudtiteln uppföra följande ordinarie anslag, nämligen

till statens arbetsanstalt å Svartsjö
ett bestämt anslag å 81,050 kronor och
ett förslagsanslag å 120,000 kronor samt
till statens arbetsanstalt i Landskrona
ett bestämt anslag å 36,400 kronor och
ett förslagsanslag å 80,000 kronor;

dels ock under andra huvudtiteln å extra stat för år 1919 bevilja till bestridande av arvode åt en inspektör över statens arbetsanstalter ett förslagsanslag, högst 2,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I sammanhang med förevarande proposition har utskottet till behandling förhaft två till utskottet jämväl remitterade motioner, väckta, den ena inom första kammaren (nr 179) av herr *Jr. Pant*, som hemställt, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag i vad det avser tvångsarbetsanstalternas skiljande från fängvården måtte av riksdagen avslås, samt att riksdagen med beviljande av de av Kungl. Maj:t föreslagna avlöningsförbättringarna måtte i riksstaten för år 1919 upptaga dessa anstalters anslag i övrigt utan förändring, samt den andra, inom andra kammaren, (nr 410) av herr *U. Leander*, som föreslagit, att riksdagen ville, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 388 angående uppflyttning av vissa assistentbefattningar från andra till tredje lönegraden m. m., tillika förklara de lägst avlönade assistenterna ävensom skollärarna vid fängvården berättigade till de avlöningsförmåner, som enligt gällande stat tillkomma assistenter i andra lönegraden, och för sådant ändamål höja det bestämda anslaget för fångars vård och underhåll med 10,000 kronor samt anslaget för de båda anstalterna å Svartsjö och i Landskrona med resp. 1,000 och 500 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna till stöd för sina förslag anfört, får utskottet hänvisa till motionerna.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär i främsta rummet fränskiljande från fängvårdsförvaltningen av tvångsarbetsanstalterna å Svartsjö och i Landskrona, den förra avsedd för till tvångsarbete dömda män och den senare för därtill dömda kvinnor. De båda övriga i Karlskrona och i Norrköping förlagda tvångsarbetsanstalterna hava ansetts fortfarande böra lyda under fängvårdens förvaltning med, såvitt angår tjänstemän av högre grad, oförändrade avlöningsstater, för att åtminstone tills vidare användas såsom straffanstalter. I sammanhang därmed hava dessa senare anstalter i staten upptagits såsom centralfängelser.

Med avseende å ordnandet av den närmaste ledningen av tvångsarbetsanstalterna efter deras skiljande från fängvården har Kungl. Maj:t föreslagit särskild styrelse för vardera anstalten. Dessa skulle erhålla sådan sammansättning, att inom dem bleve representerade icke blott juridisk insikt och socialt intresse utan även erfarenhet å de arbetsområden, å vilka anstalternas arbetsdrift huvudsakligen komme att röra sig. Överinseendet över dessa styrelser skulle till viss del utövas av en under justitiedepartementet lydande inspektör, för vilken föreslagits ett arvode av 2,000 kronor för år.

I sammanhang med frågan om tvångsarbetsanstalternas å Svartsjö och i Landskrona fränskiljande från fängvårdsförvaltningen har departe-

mentschefen föreslagit att benämningen å dessa anstalter skulle ändras till »statens arbetsanstalt å Svartsjö» och »statens arbetsanstalt i Landskrona».

Med frigörandet av tvångsarbetsanstalterna från fångvårdens förvaltning skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag det med tvångsarbetsanstalten i Svartsjö förenade kronohäktet upphöra samt dess lokaler ställas till arbetsanstaltens förfogande. Det med tvångsarbetsanstalten i Landskrona förenade kronohäktet har däremot, med hänsyn till rådande brist på platsutrymme å straffanstalterna, ansetts böra tillvidare bibehållas.

Ett frånskiljande av tvångsarbetsanstalterna från fångvården skulle, utom förut berörda förändringar, jämväl medföra förskjutningar i anslagsbeloppen till fångvården, varjämte till uppehållande av tvångsarbetsanstalternas verksamhet särskilda anslag vore erforderliga.

Vad då först angår *bestämda anslaget till fångars vård och underhåll* har departementschefen till en början berört några frågor, som äro fullständigt oberoende av organisationsförändringen. Ifrågavarande spörsmål avse främst avlöningsförhöjningar för vissa assistenter samt skollärare vid fångvården, och innebär Kungl. Maj:ts förslag härutinnan uppflyttande av andra gradens assistenter till tredje graden samt höjande av skollärarnas ålderstillägg från 200 kronor till 400 kronor.

Ett bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit med avseende å nuvarande assistenter i andra lönegraden skulle föranleda en höjning av bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med 1,600 kronor.

Förslaget i vad det avser ålderstillägg åt skollärarna berör icke nu föreliggande anslag utan förslagsanslaget till ålderstillägg för fångvården.

I detta sammanhang har departementschefen anmärkt, att i de avlöningsstater, som hade avseende å förevarande anslag, vissa anstalter borde uppföras under förändrade benämningar.

På sätt redan nämnts, har detta ansetts vara fallet med de nuvarande tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona och i Norrköping, vilka efter deras förändring till straffanstalter borde i staterna uppföras som centralfängelser. Ett liknande förhållande vore rådande med avseende å nuvarande straffängelset i Mariestad.

Storleken av den minskning, som förevarande anslag ansetts kunna undergå på grund av organisationsförändringen, framgår av följande ur propositionen hämtade sammanställning:

Avlöningar till tjänstemän av högre grad:
vid Svartsjöanstalten:

1 direktör	kronor 5,000
1 kamrerare.....	» 4,000

1 pastor	kronor	3,500	
1 assistent	»	3,000	
1 assistent (vid jordbruket)	»	2,100	
1 skollärare	»	2,100	kronor 19,700
vid Landskronaanstalten:			
1 direktör	kronor	4,000	
1 assistent	»	2,100	
1 predikant	»	1,500	kronor 7,600
Avlöningar till tjänstemän av lägre grad (bevakningspersonal):			
4 överkonstaplar med förordnanden som uppsyningsmän à 1,750 kronor	kronor	7,000	
8 överkonstaplar à 1,550 kronor	»	12,400	
43 vaktkonstaplar à 1,300 kronor	»	55,900	
3 första vaktfruar à 1,050 kronor	»	3,150	
13 vaktfruar à 900 kronor	»	11,700	kronor 90,150
	Summa kronor		117,450

Bestämda anslaget till fångars vård och underhåll är för närvarande i riksstaten upptaget med 981,600 kronor.

Då å ena sidan ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag rörande avlöningsförbättring åt vissa assistenter skulle påkalla en ökning av anslaget med 1,600 kronor, men å andra sidan organisationsförändringen skulle medföra en minskning av anslaget med 117,450 kronor, har Kungl. Maj:t föreslagit anslagets uppförande å 1919 års stat med ett belopp av 865,750 kronor.

Jämväl vid behandlingen av *förslagsanslaget till fångars vård och underhåll* har departementschefen till en början berört några spörsmål, som ej hava avseende å tvångsarbetsanstalternas utbrytande från fångvårdsförvaltningen.

Det första av dessa spörsmål rör förstärkning av arbetskrafterna å fångvårdsstyrelsens arbetskontor, för vilket ändamål ett årligt belopp av 4,500 kronor vore erforderligt. Ett annat hithörande spörsmål avser ändring av nu gällande villkor för tillerkännande av hyresersättning åt fångvårdens ordinarie bevakningspersonal av lägre grad. Med tillämpning av de principer för beredande av något rymligare familjebostäder, som fångvårdsstyrelsen ansett numera böra följas, skulle det ökade krav, på ifrågavarande förslagsanslag, som ett bifall till fram-

ställningen komme att medföra, belöpa sig till ett årligt belopp av 20,000 à 25,000 kronor.

För den händelse den ifrågasatta organisationsförändringen ej komme till stånd, har departementschefen ansett, att förevarande anslag — huvudsakligen med hänsyn till fångantalets starka stegring under senare tid — icke kunde sättas lägre än 2,800,000 kronor. Komme däremot fränskiljandet av tvångsarbetsväsendet från fångvården att genomföras, skulle anslaget kunna minskas med 200,000 kronor. Detta belopp bleve emellertid erforderligt för upphållande av verksamheten vid arbetsanstalterna.

Vidkommande härefter *ordinarie förslagsanslaget till ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda ämbets- och tjänstemän* har detsamma till följd av den föreslagna organisationsförändringen ansetts böra minskas med 11,000 kronor eller från 86,000 kronor till 75,000 kronor. De ålderstillägg, som tillkomma befattningshavare vid arbetsanstalterna å Svartsjö och i Landskrona, hava föreslagits utgå från andra huvudtitelns anslag till ålderstillägg. Av denna anledning men jämväl med hänsyn därtill, att anslaget under åren 1914—1916 överskridits med i medeltal cirka 4,500 kronor för år, har Kungl. Maj:t ifrågasatt en ökning av detsamma med 15,000 kronor eller från 80,000 kronor till 95,000 kronor.

Till en var av statens arbetsanstalter å Svartsjö och i Landskrona har Kungl. Maj:t äskat två *ordinarie anslag*: ett bestämt anslag till bestridande av de i anstaltens stat upptagna avlöningar och ett *förslagsanslag* till bestridande av övriga driftkostnader vid anstalten.

De av departementschefen framlagda förslagen till avlöningsstater för nämnda arbetsanstalter äro av följande lydelse:

Förslag till avlöningsstat för statens arbetsanstalt å Svartsjö.

	Lön eller mot- svarande	Tjänst- görings- penningar eller mot- svarande	Arvode för särskilt uppdrag	Summa	
1 direktör	3,000	2,000	—	5,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamrerare	2,700	1,300	—	4,000	
1 pastor. arvode	2,300	1,200	—	3,500	Efter 5 år kan den del av arv- vudet, som motsvarar lön, höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 500 kronor.
1 assistent	1,900	1,100	—	3,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
1 assistent (vid jordbruket)	1,200	900	—	2,100	
1 lärare, arvode	1,200	900	—	2,100	Efter 5 år kan den del av arv- vudet, som motsvarar lön, höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 400 kronor.
1 förste förman (med förord- nande såsom uppsynings- man)	1,000	550	200	1,750	
2 förste förmän (med för- ordnanden såsom uppsyn- ningsmän)	2,000	1,100	400	3,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 förste förman	1,000	550	—	1,550	
5 förste förmän	5,000	2,750	—	7,750	
1 förman	800	500	—	1,300	
35 förmän	28,000	17,500	—	45,500	
Summa	—	—	—	81,050	

Förslag till avlöningsstat för statens arbetsanstalt i Landskrona.

	Lön	Tjänstgöringspenningar eller motsvarande	Arvode för särskilt uppdrag	Summa	
1 direktör	2,700	1,300	—	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent	1,200	900	—	2,100	
1 förste förman (med förordnande såsom uppsyningsman)	1,000	550	200	1,750	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 förste förman	1,000	550	—	1,550	
1 förste förman	1,000	550	—	1,550	Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor.
1 förman	800	500	—	1,300	
6 förmän	4,800	3,000	—	7,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor.
1 första vaktfru	700	350	—	1,050	
2 första vaktfruar	1,400	700	—	2,100	
1 vaktfru	600	300	—	900	
12 vaktfruar	7,200	3,600	—	10,800	
Predikant, arvode	—	—	1,500	1,500	
Summa	—	—	—	36,400	

De till bestridande av driftkostnader vid arbetsanstalterna föreslagna förslagsanslagen hava, såsom ovan nämnts, beräknats till 120,000 kronor för arbetsanstalten å Svartsjö och 80,000 kronor för anstalten i Landskrona.

Härförutom har Kungl. Maj:t föreslagit upptagande i avlöningsstaten för fångvården av ett andra ålderstillägg å lönen till vissa pastorer därstädes samt förändring av vissa befattningshavares tjänstebeteckning.

Det syfte, som ligger till grund för det av Kungl. Maj:t föreslagna avskiljandet av tvångsarbetsanstalterna å Svartsjö och i Landskrona från fångvården, är närmast att från anstalterna i fråga avlägsna deras hit-tillsvarande karaktär av fångvårdsanstalter och därigenom underlätta och befrämja deras huvuduppgift: att hos arbetsovilliga och sköteslösa indi-

vider inskräpa nödvändigheten av arbetsamhet och skötsamhet. I berörda avseende ansluter sig också den föreslagna åtgärden principiellt och praktiskt till de riktlinjer, som vid årets riksdag funnit uttryck såväl i den av riksdagen antagna nya fattigvårdslagstiftningen som den likaledes av riksdagen godkända lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar m. m. Till berörda strävande även i dess nu föreliggande form har utskottet också funnit sig böra giva sin anslutning. Och detta så mycket hellre som ett partiellt reformarbete i den riktning, propositionen anvisar, icke synes innebära ett föregripande av det pågående arbetet med revisionen av lösdrivarelagstiftningen utan tvärtom torde vara ägnat att ingå såsom ett dels förberedande, dels kompletterande led i detta lagstiftningsarbete. Ett stöd för denna uppfattning har utskottet funnit icke blott i den av departementschefen lämnade motiveringen för förslaget framläggande, utan jämväl i de uttalanden till förmån för anstaltarnas särskiljande från fångvården, som blivit gjorda såväl av fattigvårdslagstiftningskommittén som av socialstyrelsen och överståthållarämbetet för polisärenden ävensom av direktörerna vid anstalterna i fråga. Den emot förslaget anförda omständigheten att bland de å anstalterna intagna ingår en jämförelsevis hög procent förut straffarbete ådömda synes icke verka övertygande i därmed avsedd riktning. Tvärtom torde med mera skäl kunna sägas, att nödvändigheten av deras förnyade ombändertagande ådagalagt, att för deras vidkommande en behandling med karaktär av fångvård icke visat sig leda till det därmed avsedda målet. Den behandling, som enligt Kungl. Maj:ts förslag är avsedd att tillämpas vid anstalterna, synes icke genom dessas avskiljande från fångvårdsstyrelsen vare sig böra eller behöva förlora i avseende på allvar och förmåga till disciplinär fostran. Utskottet finner sig sålunda böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om frigörande av nämnda anstalter från fångvården.

Med hänsyn till att benämningen »tvångsarbetsanstalter» förefinnes i lagen angående lösdrivares behandling den 12 juni 1885 samt i lagen den 17 oktober 1900 om straffregister, i vilka lagar ändring nu ej föreslagits, har utskottet ansett, att denna benämning å anstalterna åtminstone tillsvidare bör bibehållas.

I fråga om antalet av den personal, som efter tvångsarbetsväsendets särskiljande från fångvården måste anses för tvångsarbetsanstalterna erforderlig, har utskottet emellertid funnit en någon större minskning än den Kungl. Maj:it föreslagit utan olägenhet kunna ske. Enligt vad utskottet inhämtat, torde också de enligt propositionen vid Svartsjö å extra stat uppförda 1 överkonstapel och 4 vaktkonstaplar åtminstone tillsvidare

kunna undvaras och har utskottet med anledning härav funnit sig böra förorda en minskning av förslagsanslaget till nämnda arbetsanstalt med 6,000 kronor eller till 114,000 kronor.

Vad i övrigt den å tvångsarbetsanstalternas ordinarie stat uppförda personalen vidkommer, synes dess ställning med avseende å transport, befordrings- och pensionsförhållanden inom fängvårdsstaten böra lämnas orubbad.

Det av Kungl. Maj:t föreslagna arvodet till inspektören över tvångsarbetsanstalterna har utskottet ansett sig böra tillstyrka.

Mot de av Kungl. Maj:t äskade anslagen för fängvården har utskottet ej heller haft något att erinra. Utskottet vill dock i detta sammanhang uttala sin anslutning till löneregeringskommitténs uttalande beträffande angelägenheten av iakttagande av nödig försiktighet vid fastställande av hyresersättningen till den ordinarie bevakningspersonalen.

Vidkommande slutligen det av herr Leander framställda yrkandet att de lägst avlönade assistenterna ävensom skollärarna vid fängvården skulle förklaras berättigade till de avlöningsförmåner, som enligt gällande stat tillkomma assistenter i andra lönegraden, har utskottet visserligen icke kunnat undgå att finna, att vissa skäl tala för denna motionärens framställning, men då utskottet icke varit i tillfälle överblicka de konsekvenser ett bifall till enskild motion på denna punkt kunde innebära, har utskottet ansett sig böra tillstyrka propositionen i berörda del oförändrad.

Utskottet, som i övrigt icke funnit skäl till erinran mot Kungl. Maj:ts framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å de av herrar Fant och Leander i ämnet väckta motionerna,

a) medgiva, att den för fängvårdsstaten gällande ordinarie staten må från och med år 1919 undergå följande ändringar, nämligen

ej mindre, i vad den avser tjänstemän av högre grad, så till vida,

att ur nämnda stat utgå de för tvångsarbetsanstalten å Svartsjö och tvångsarbetsanstalten i Landskrona upptagna särskilda avlöningsstater,

att tvångsarbetsanstalten i Karlskrona och tvångsarbetsanstalten i Norrköping tillsvidare i staten upp-

tagas under beteckningarna centralfängelset i Karlskrona och centralfängelset i Norrköping,

att straffängelset i Mariestad i staten upptages under beteckningen centralfängelset i Mariestad,

att de i avlöningsstaterna för centralfängelserna å Långholmen, i Malmö, å Härlanda och i Härnösand samt straffängelset i Uppsala uppförda skollärarna upptagas under beteckningen lärare samt den i avlöningsstaten för centralfängelset i Växjö uppförda skollärarynnan upptages under beteckningen lärarinna,

att avlöningen till en var av assistenterna vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och i Mariestad höjes till 1,900 kronor lön och 1,100 kronor tjänstgöringspenningar eller tillhopa 3,000 kronor jämte två ålderstillägg till lönen, vardera å 400 kronor, efter fem och tio års tjänstgöring,

att för en var av förste pastor och andre pastor vid centralfängelset å Långholmen, pastorer vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand, i Karlskrona och i Norrköping upptages ett andra ålderstillägg å 500 kronor å den del av arvudet, som motsvarar lön, att utgå efter tio års fortsatt innehavande av pastorstjänst i samma lönegrad, samt

att de en var av lärarna vid centralfängelserna å Långholmen, i Malmö, å Härlanda och i Härnösand samt straffängelset i Uppsala tillkommande två ålderstillägg upptagas ett vart till ett från 200 kronor till 400 kronor förhöjt belopp,

än även, i vad nu ifrågavarande stat avser tjänstemän av lägre grad (bevakningspersonal), så till vida, att densamma minskas med 4 överkonstaplar med förordnanden som uppsyningsmän, 8 överkonstaplar, 43 vaktkonstaplar, 3 första vaktfruar och 13 vaktfruar, till följd varav staten i sagda del komme att erhålla följande ändrade lydelse:

	K r o n o r				
	Lön eller motsvarande	Tjänstgöringspenningar eller motsvarande	Arvode för särskilt förordnande	Summa	
1 överkonstapel (med förordnande såsom uppsyningsman) ...	1,000	550	200	1,750	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
9 överkonstaplar (med förordnandensåsom uppsyningsmän)	9,000	4,950	1,800	15,750	
1 överkonstapel	1,000	550	—	1,550	
52 överkonstaplar	52,000	28,600	—	80,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor.
1 vaktkonstapel	800	500	—	1,300	
367 vaktkonstaplar	293,600	183,500	—	477,100	
1 första vaktfru	700	350	—	1,050	Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor.
3 första vaktfruar	2,100	1,050	—	3,150	
1 vaktfru	600	300	—	900	
35 vaktfruar	21,000	10,500	—	31,500	
1 kokerska	400	200	—	600	
12 kokerskor	4,800	2,400	—	7,200	
Summa	—	—	—	622,450	

b) föreskriva, att för tillträde till det ytterligare ålderstillägg, som, enligt vad ovan nämnts, må tillkomma förut omförmälda pastorer, skola gälla enahanda villkor, som äro stadgade för tillträde till redan medgivet ålderstillägg;

c) vidtaga följande ändringar med avseende å här nedan nämnda i riksstaten under andra huvudtiteln upptagna ordinarie anslag, nämligen

sänka bestämda anslaget till fångars vård och underhåll från dess nuvarande belopp 981,600 kronor med 115,850 kronor till 865,750 kronor,

höja förslagsanslaget till fångars vård och underhåll från dess nuvarande belopp 1,600,000 kronor med 1,000,000 kronor till 2,600,000 kronor,

sänka förslagsanslaget till ålderstillägg till en del vid fängvårdsstyrelsen och fängvården anställda ämbets- och tjänstemän från dess nuvarande belopp 86,000 kronor med 11,000 kronor till 75,000 kronor samt

höja allmänna förslagsanslaget till ålderstillägg från dess nuvarande belopp 80,000 kronor med 15,000 kronor till 95,000 kronor;

d) godkänna följande förslag till ordinarie avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö, att tillämpas från och med år 1919:

	Lön eller motsvarande	Tjänstgöringspenningar eller motsvarande	Arvode för särskilt uppdrag	Summa	
1 direktör	3,000	2,000	—	5,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamrerare	2,700	1,300	—	4,000	
1 pastor, arvode.....	2,300	1,200	—	3,500	Efter 5 år kan den del av arvodet, som motsvarar lön, höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent	1,900	1,100	—	3,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
1 assistent (vid jordbruket)...	1,200	900	—	2,100	
1 lärare, arvode.....	1,200	900	—	2,100	Efter 5 år kan den del av arvodet, som motsvarar lön, höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
1 förste förman (med förordnande såsom uppsyningsman).....	1,000	550	200	1,750	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
2 förste förmän (med förordnande såsom uppsyningsmän).....	2,000	1,100	400	3,500	
1 förste förman	1,000	550	—	1,550	
5 förste förmän	5,000	2,750	—	7,750	
1 förman	800	500	—	1,300	
35 förmän	28,000	17,500	—	45,500	
Summa	—	—	—	81,050	

e) godkänna följande förslag till ordinarie avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona, att tillämpas från och med år 1919:

	Lön	Tjänstgöringspenningar eller motsvarande	Arvode för särskilt uppdrag	Summa	
1 direktör	2,700	1,300	—	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent	1,200	900	—	2,100	
1 förste förman (med förordnande såsom uppsyningsman)	1,000	550	200	1,750	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 förste förman	1,000	550	—	1,550	
1 förste förman	1,000	550	—	1,550	
1 förman	800	500	—	1,300	
6 förmän	4,800	3,000	—	7,800	
1 första vaktfru	700	350	—	1,050	Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor.
2 första vaktfruar	1,400	700	—	2,100	
1 vaktfru	600	300	—	900	
12 vaktfruar	7,200	3,600	—	10,800	
Predikant, arvode	—	—	1,500	1,500	
Summa	—	—	—	36,400	

f) godkänna de av departementschefen föreslagna villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av de med ordinarie befattning i förestående stater upptagna avlöningsförmåner;

g) förklara, att en var, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder sådan ordinarie befattning, skall vara pliktig att underkasta sig förenämnda villkor och bestämmelser;

h) medgiva,

att i de för åtnjutande av de enligt den från och med år 1911 gällande staten för fångvårdsstaten med ordinarie befattning vid samma stat förenade

avlöningsförmåner stadgade villkor och bestämmelser vidtagits den ändring, att den nu gällande bestämmelsen om beloppet av hyresersättning och vedanslag erhåller följande ändrade lydelse: »att beloppet av hyresersättning och vedanslag skall bestämmas efter de i orten gällande hyror och pris å ved, dock med iakttagande, vad tjänstemännen av lägre grad angår, att vedanslag må utgå för inköp av högst 8 kubikmeter björkved och 7 kubikmeter barrved»,

att såsom tillägg till samma villkor och bestämmelser må förordnas, att innehavare av ordinarie befattning vid fängvårdsstaten må i fråga om ålderstillägg räkna sig till godo tid, varunder han innehaft motsvarande eller jämförlig befattning vid någon av statens tvångsarbetsanstalter, samt

att såsom tillägg till de för åtnjutande av avlöningsförmåner enligt den för statens uppfostringsanstalt å Bona från och med år 1918 gällande avlöningsstaten må förordnas, att innehavare av befattning vid sistnämnda anstalt må i fråga om ålderstillägg räkna sig till godo tid, varunder han innehaft motsvarande eller jämförlig befattning vid någon av statens tvångsarbetsanstalter;

i) från och med år 1919 i riksstaten under andra huvudtiteln uppföra följande ordinarie anslag, nämligen

till statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö

ett bestämt anslag å 81,050 kronor och

ett förslagsanslag å 114,000 kronor samt

till statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona

ett bestämt anslag å 36,400 kronor och

ett förslagsanslag å 80,000 kronor;

j) under andra huvudtiteln å extra stat för år 1919 bevilja till bestridande av arvode åt en inspektör över statens tvångsarbetsanstalter ett förslagsanslag, högst 2,000 kronor.

Stockholm den 10 juni 1918.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
 från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, O. M. Strömberg, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, H. F. Lamm, O. Bergqvist, C. G. Ekman, J. L. Widell, A. Pers*, greve *N. F. Posse, N. Åkesson* och *C. I. Asplund* samt
 från andra kammaren: herrar *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *H. Andersson* i Skivarp, *J. Olofsson* i Digernäs, *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, G. Odqvist, C. R. Jansson* i Falun, *K. A. Tengdahl, A. Wiklund* i Bratfjors, *O. Nilsson* i Örebro och *A. Mossberg*.

Reservation

av herrar *O. M. Strömberg, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, O. Bergqvist, J. L. Widell*, greve *N. F. Posse, N. Åkesson* och *H. Andersson* i Skivarp, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Vidkommande först Kungl. Maj:ts förslag i vad detsamma avser tvångsarbetsanstalternas å Svartsjö och i Landskrona skiljande från fångvårdsförvaltningen har denna organisationsförändring, som måste anses föregripa det pågående lagstiftningsarbetet i fråga om de personer, för vilka tvångsarbetsanstalterna äro avsedda eller lösdrivarna, synts utskottet icke tillräddig och under alla förhållanden icke nödvändig. Särskilt i fråga om de manliga lösdrivarna eller de å Svartsjöanstalten intagna måste, enligt utskottets förmenande, organisationsförändringen betecknas såsom mycket äventyrlig, i vilket hänseende utskottet vill hänvisa till den av herr Fant väckta motionen ävensom till den omständigheten, att — såsom departementschefen jämväl medgivit — en avsevärd del av lösdrivarna äro att betrakta såsom på det hela taget oförbätterliga. Vad åter beträffar de till tvångsarbete dömda kvinnorna, utgör visserligen flertalet prostituerade, men hava, enligt uppgift, ungefär en tredjedel av desamma förut undergått straffarbete. Även i fråga om ett skiljande från fångvårdsförvaltningen av anstalten i Landskrona, vilket, såsom ett led i en åsyftad reformering av förfarandet mot de prostituerade kvinnorna, synes hava varit huvudsyftet med hela den föreslagna omläggningen, lärer det ej kunna anses tillräddigt att för närvarande, under avvaktan på lösdrivarelagens omarbetning samt den närmare utredningen om de yrkes prostituerades omhändertagande och korrektiva behandling, företaga någon mera genomgripande omorganisation. Uppenbart är visserligen, att tvångsarbetet såsom sådant bör erhålla en så tillfredsställande form som möjligt, men lika tydligt är att dess effektivitet ej får ensidigt åsidosättas och den statliga kontrollen

med nödig kontinuitet ej förminskas. Dessa krav kunna åtminstone tillsvidare väl tillgodoses inom fångvården. Därtill kommer, att, såvitt utskottet kunnat finna, genomförandet av Kungl. Maj:ts förslag förutsätter vissa ändringar i lagen om straffregister, varom likväl förslag ej förelagts riksdagen. Utskottet, som i övrigt i huvudsak ansluter sig till vad fångvårdsstyrelsen och motionären i frågan anfört, har sålunda icke funnit sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

På grund av den ståndpunkt, utskottet sålunda intagit till förevarande spörsmål, har utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot de av Kungl. Maj:t föreslagna avlöningsförbättringarna till vissa befattningshavare vid fångvården, ansett sig böra förorda, att bestämda anslaget till fångars vård och underhåll bestämmas till 983,200 kronor, ordinarie förslagsanslaget till åldertillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda ämbets- och tjänstemän till oförändrat belopp eller 86,000 kronor samt andra huvudtiteln's allmänna förslagsanslag till ålderstillägg till 85,000 kronor. De i propositionen för höjning av förslagsanslaget till fångars vård och underhåll anförda skälen synas utskottet giva vid handen, att detta anslag lämpligen bör bestämmas till 2,800,000 kronor. — I detta sammanhang vill utskottet uttala sin anslutning till löneregleringskommitténs uttalande i fråga om hyresersättnings fastställande till den ordinarie bevaktningsspersonalen av lägre grad.

Kungl. Maj:ts i propositionen gjorda framställningar om förändrade benämningar å vissa fångvårdsanstalter och befattningshavare vid fångvården har utskottet funnit sig böra biträda.

Beträffande det av herr Leander framställda yrkandet, att de lägst avlönade assistenterna ävensom skollärarna vid fångvården skulle förklaras berättigade till de avlöningsförmåner, som enligt gällande stat tillkomma assistenter i andra lönegraden, har utskottet visserligen icke kunnat undgå att finna, att vissa skäl tala för denna motionärens framställning, men då utskottet icke varit i tillfälle överblicka de konsekvenser ett bifall till enskild motion på denna punkt kan innebära, har utskottet ansett sig böra tillstyrka propositionen i denna del oförändrad.

Under återopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och den av herr Fant väckta motionen samt med avslag å herr Leanders motion,

a) medgiva, att den för fångvårdsstaten gällande ordinarie staten må från och med år 1919 undergå följande ändringar nämligen

att tvångsarbetsanstalten i Karlskrona och tvångsarbetsanstalten i Norrköping tillsvidare i staten upptagas under beteckningarna centralfängelset i Karlskrona och centralfängelset i Norrköping,

att straffängelset i Mariestad i staten upptages under beteckning centralfängelset i Mariestad,

att de i avlöningsstaterna för centralfängelserna å Långholmen, i Malmö, å Härlanda och i Härnösand samt straffängelset i Uppsala uppförda skollärarna upptagas under beteckning lärare samt den i avlöningsstaten för centralfängelset i Växjö uppförda skollärarinnan upptages under beteckningen lärarinna,

att avlöningen till en var av assistenterna vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och i Mariestad höjes till 1,900 kronor lön och 1,100 kronor tjänstgöringspenningar eller tillhopa 3,000 kronor jämte två ålderstillägg till lönen, vardera å 400 kronor, efter fem och tio års tjänstgöring,

att för en var av förste pastor och andre pastor vid centralfängelset å Långholmen, pastorer vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand, i Karlskrona och i Norrköping upptages ett andra ålderstillägg å 500 kronor å den del av arvudet, som motsvarar lön, att utgå efter tio års fortsatt innehavande av pastorstjänst i samma lönegrad, samt

att de en var av lärarna vid centralfängelserna å Långholmen, i Malmö, å Härlanda och i Härnösand samt straffängelset i Uppsala tillkommande två ålderstillägg upptagas ett vart till ett från 200 kronor till 400 kronor förhöjt belopp,

b) föreskriva, att för tillträde till det ytterligare ålderstillägg, som, enligt vad ovan nämnts, må tillkomma förut omförmälda pastorer, skola gälla enahanda villkor, som äro stadgade för tillträde till redan medgivet ålderstillägg;

c) vidtaga följande ändringar med avseende å här nedan nämnda i riksstaten under andra huvudtiteln upptagna ordinarie anslag, nämligen

höja bestämda anslaget till fångars vård och under-

håll från dess nuvarande belopp 981,600 kronor med 1,600 kronor till 983,200 kronor,

höja förslagsanslaget till fångars vård och underhåll från dess nuvarande belopp 1,600,000 kronor med 1,200,000 kronor till 2,800,000 kronor,

höja allmänna förslagsanslaget till ålderstillägg från dess nuvarande belopp 80,000 kronor med 5,000 kronor till 85,000 kronor; samt

d) upptaga förslagsanslaget till ålderstillägg till en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda ämbets- och tjänstemän med oförändrat belopp eller 86,000 kronor.»
